

O D P O W I E D Z I

KONKURS HISTORYCZNY dla uczniów gimnazjów - etap rejonowy

Demokracja: geneza – rozwój – współczesność. Wybrane zagadnienia z historii starożytnej oraz dziejów I, II i III Rzeczypospolitej

Zadanie 1.

2 p.

Uzupełnij:

Wypowiedź Demaratosy podczas spotkania z Kserksesem o Ateńczykach:

„Bo choć są wolni, nie są przecież bezwzględnie wolni; mają bowiem nad sobą pana, to jest . . . . .
. . . , którego lękają się jeszcze o wiele bardziej niż twój poddani ciebie”.

(prawo – 2 p.)

Zadanie 2.

5 p.

Uzupełnij:

Zgromadzenie Ludowe było w Atenach jedynym źródłem władzy:

- a) prawodawczej:
- b) .....
- c) .....

(wykonawczej, sądowniczej – 2 p.)

Dla podjęcia decyzji przez ateńskie Zgromadzenie Ludowe wystarczyła obecność . . . . .
tysięcy obywateli. („600” – 1 p.)

Aby posiadać prawo uczestniczenia w Atenach w Zgromadzeniu Ludowym trzeba było:

- a) . . . . (być obywatelem Aten lub urodzić się z ojca Ateńczyka / i matki Atenki /) - 1 p.
- b) . . . . (być mężczyzną) - 1 p.

W przypadku braku powyższych odpowiedzi za inne odpowiedzi przyznajemy **jedynie** ½ p. np. (mieć ukończone 18 lat lub można uznać odpowiedź 20 lat)

Zadanie 3.

8 p.

Uzupełnij:

Wyboru członków Rady Pięciuset dokonywano w Atenach poprzez ..... na okres ..... spośród obywateli, którzy ukończyli 30 lat i zgłosili swą kandydaturę.

(losowanie, jednego roku, - 2 p.)

Najwyższymi urzędnikami państwowymi w Atenach sprawującymi władzę wykonawczą przez (podać ułamek np. 1/10, 1/12) ..... roku, byli stale obecni w mieście pryteni w liczbie ..... Prytanom przewodniczył zmieniający się ..... epistates, który przechowywał pieczęć państwową oraz klucze do ....., gdzie znajdował się skarb publiczny. Epistates przewodniczył Radzie Pięciuset i Zgromadzeniu Ludowemu (Eklezji).

(1/10, 50, codziennie, świątyni – 4 p.)

Najważniejszymi urzędnikami wojskowymi, których wybierało ..... poprzez ..... byli stratedzy.

(Zgromadzenie Ludowe, głosowanie – 2 p.)

Zadanie 4.

5 p.

Uzupełnij:

Jakie konkretne oskarżenia mogły stać się powodem ostracyzmu czyli wygnania polityka na okres ..... lat z Aten. ....

(10; wystarczyły podejrzenia o zbyt duże ambicje które zagrażają państwu, dążenie do tyranii albo np. nie trzeba było precyzować oskarżeń)

2 p.

Kto i w jaki sposób podejmował decyzje o wygnaniu – .....

sąd skorupkowy lub zgromadzenie ludowe lub zgromadzenie skorupkowe lub co najmniej 6 tys. obywateli;

poprzez wypisanie nazwiska na skorupce lub można uznać poprzez głosowanie,

2 p.

Czy majątek wygnanego polityka ulegał konfiskacie – ..... NIE 1 p.

Zadanie 5.

4 p.

Przyporządkuj: A to „ b ”, B to „ d ”, C to „ a ”, D to „ c ”

Zadanie 6.

5 p. (4 +1)

Zaznacz „ X ” prawdziwe zdania.

Najważniejszą rolę w rządzeniu państwem ogrywali w Sparcie eforowie i geruzaja.	☒	X 1p.
Na Zgromadzeniu Ludowym w Sparcie najważniejsze decyzje podejmowano przez aklamacje.	☒	X 1p.
Oligarchia – (gr. <i>oligos</i> – nieliczny, <i>archo</i> – rządzą) to rządy najszlachetniejszych (dobrze urodzonych).	☒	X 1p.
W Sparcie panowała oligarchia o charakterze militarnym.	☒	X 1p.
Areopag był jedną z najważniejszych instytucji państwowych w Sparcie	☐	1p.

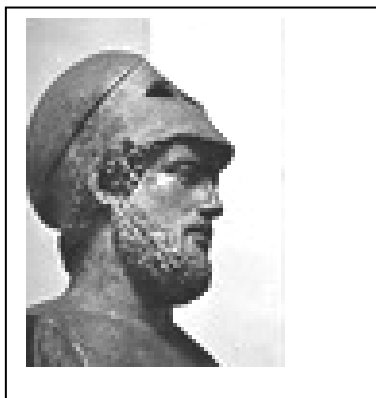
Uczeń otrzymuje „1 punkt” za każdy poprawnie postawiony znak X, natomiast za postawiony źle traci „1 punkt”.)

Maksymalnie uczeń może otrzymać 5 p. (dodatkowy punkt otrzymuje jedynie gdy poprawnie postawi czterokrotnie znak X).

Zadanie 7.

max. **6 p.**

Podpisz ilustracje (są ze sobą powiązane – dotyczą tego samego miasta i okresu).

- polityk . . . . . Perykles . . . ,
w okresie jego największych
wpływów / 444–429 p.n.e./
polis . . Ateny . . stały się
pierwszą potęgą Hellady.

- wzniesiona w tym okresie świątynia
(nazwa) . . . Partenon . . . .
na . . . Akropolu . . . . .

- posąg bogini . . . . Ateny . . . .
opiekunki polis wewnątrz świątyni,
- twórcą posągu był . . . Fidiasz . .

Zadanie 8. Uzupełnij:

max. **6 p.**

Republika została ustanowiona w Rzymie w **509** r. p.n.e. w wyniku obalenia króla etruskiego Trakwiniusza **Pysznego**. W republice najwyższymi urzędnikami sprawującymi m.in. władzę wojskową byli dwaj **konsulowie**, wybierani przez **zgromadzenie ludowe** na okres **jednego roku**.

Najważniejszą instytucją decydującą o najistotniejszych sprawach był jednak **senat** w którym zasiadali dożywotnio, po skończeniu kadencji urzędnicy sprawujący poprzednio najwyższe urzędy.

Zadanie 9.

max. **5 p**

Dlaczego zarówno w Helladzie, jak i w Rzymie urzędnicy sprawowali urzędy kolegalne, a ich kadencja była krótka ? **obawy przed dyktaturą, tyrania**

Kim byli i jaką władzę dysponowali dyktatorzy w okresie istnienia republiki rzymskiej ?

- **urzędnikami powoływani przez senat w przypadku zagrożenia państwa**
- **dysponowali przez krótki okres (zwykle 6 miesięcy) pełnią władzy wojskowej i cywilnej**

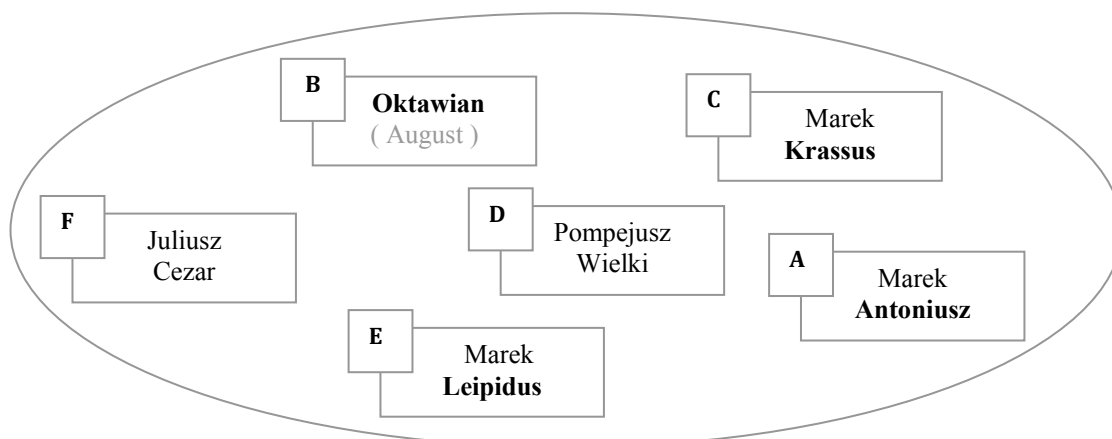
Napisz którzy urzędnicy byli nietykalni i dysponowali prawem weta wobec decyzji innych urzędników i senatu ? – **trybun ludowy**

Jaką warstwę społeczną reprezentowali ? – **plebejuszy**

Zadanie 10.

Podaj skład I i II triumwiratu wpisując odpowiednie litery.

max **4 p.**

I triumwirat	F	D	C
--------------	----------	----------	----------

II triumwirat	B	A	E
---------------	----------	----------	----------

0 lub 2 p.

0 lub 2 p.

Zadanie 11. Wymień cztery przyczyny upadku cesarstwa rzymskiego w V w. n.e.

(osiem przykładowych odpowiedzi)

(4 * 2p.)

max. **8 p.**

np. najazdy barbarzyńców, Hunów, plemion germańskich w wyniku których ...

np. wojny domowe między pretendentami do korony cesarskiej, które doprowadziły do...

np. zniszczenia będące konsekwencją... (np. najazdów zewnętrznych , np. wojen domowych)

np. kryzys gospodarczy będący konsekwencją... (m.in. zniszczeń)

np. spustoszenie i wyludnienie dużych obszarów państwa rzymskiego będące skutkiem...

np. zubożenie ludności, spadek wpływów z podatków,
kryzys finansowy, spadek wartości pieniądza / inflacja – konsekwencja...

np. kryzys finansowy... (spowodowany wzrastającymi wydatkami na utrzymanie armii
broniącej państwa przed coraz liczniejszymi i silniejszymi najazdami barbarzyńców)

np. osiedlanie się sojusznicznych plemion germańskich na terenie cesarstwa...
(i utrata faktycznej kontroli przez administrację cesarską na tym obszarze)

Uczeń ma krótko wyjaśnić jak podana przez niego przyczyna miała wpływ na upadek cesarstwa w przypadku krótkiej odpowiedzi - np. najazdy Hunów, kryzys gospodarczy uczeń otrzymuje 1 p.

Zadanie 12.

max. **6 p.**

Napisz co zawierały przywileje:

cerekwicko-nieszawski (1454 r.) wydany przez króla . . Kazimierza Jagiellończyka 1 p.

– gwarantowały, iż bez zgody sejmików ziemskich król nie będzie zwoływał pospolitego ruszenia

i nakładał nowych podatków. 2 p.

konstytucja Nihil novi uchwalona na sejmie radomskim (. . 1505 . . rok) 1 p.

– gwarantowała, że bez wspólnej zgody senatu i izby poselskiej król nie będzie mógł wydać żadnej nowej ustawy lub praw, (zabraniała królowi wprowadzania jakichkolwiek zmian dotyczących praw i przywilejów szlacheckich bez zgody Sejmu).

utrzymywała wszystkie dotychczasowe przywileje i prawa stanowe szlachty 2 p.

Zadanie 13.

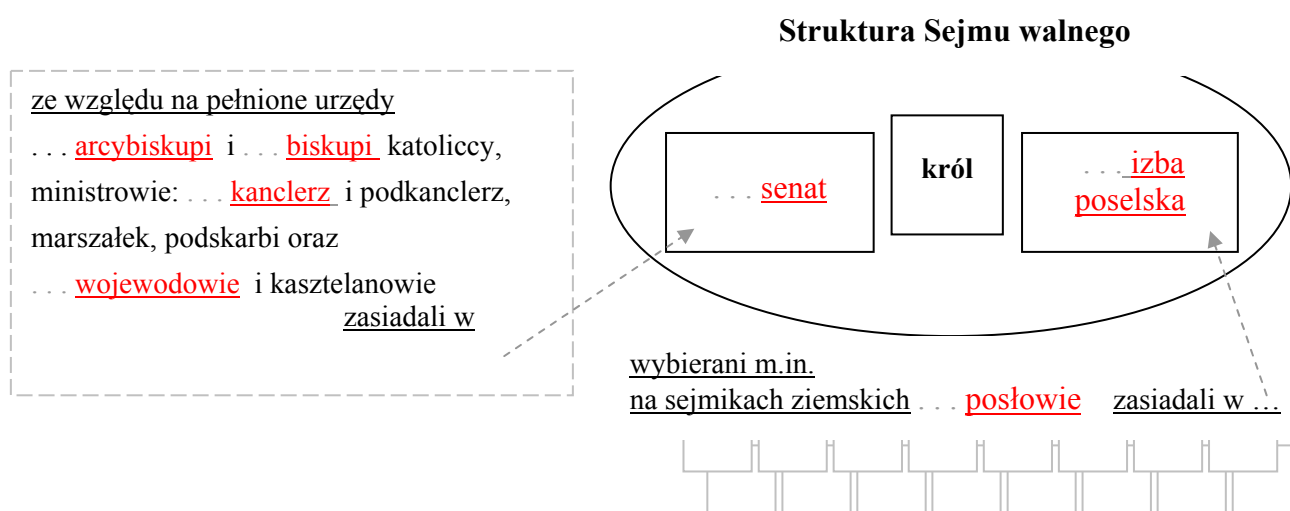
max. **3 p.**

Jak nazywało/a/ się w Polsce:

- a) nadanie szlachectwa (przyjęcie do stanu szlacheckiego) przez króla (od pocz. XVII w. wyłącznie przez sejm) osobie nie mającej szlacheckiego przodka – ... nobilitacja 1 p.
- b) nadanie cudzoziemskiemu szlachcicowi przez króla (od poł. XVII w. wyłącznie przez sejm) szlachectwa polskiego – ... indygenat 1 p.
- c.) szlachta nie posiadająca majątku ziemskiego – ... gołota. 1 p.

Zadanie 14. Uzupełnij:

max. **7 p.**

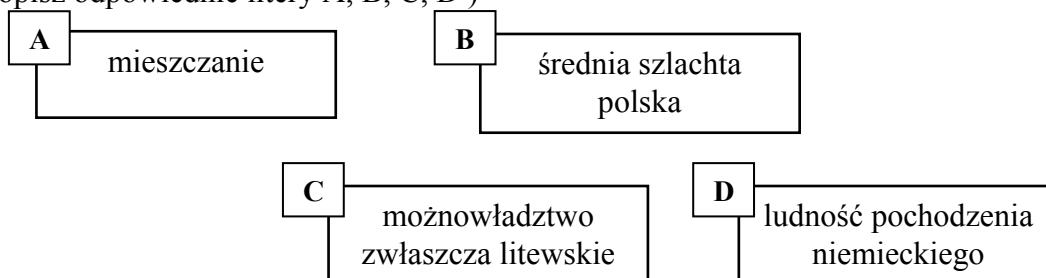

Zadanie 15.

max. **4 p.**

Kto najczęściej przyjmował nowe wyznania w Polsce w XVI w.

(dopisz odpowiednie litery A, B, C, D)

I | **luteranizm** | ... A, D

w przypadku udzielenia jednej błędnej odpowiedzi nie otrzymujesz punktów

II | **kalwinizm** | ... B, C

w przypadku udzielenia jednej błędnej odpowiedzi nie otrzymujesz punktów

Zadanie 16.

max. **8 p.**

Przeczytaj tekst źródłowy, a następnie odpowiedz na pytania i uzupełnij zdania.

(*Uczeń musi wykazać się wiedzą wykraczającą poza tekst żeby zdobyć maksymalna ilość punktów*)

„A iż w Rzeczypospolitej naszej jest niezgoda niemała w sprawie religii chrześcijańskiej, zapobiegając temu, aby z tej przyczyny między ludźmi rozterka jaka szkodliwa nie wszczęła, którą po innych królestwach jasnie widzimy, obiecujemy to sobie wspólnie, za nas i potomnych naszych na wieczne czasy pod rygiorem przysięgi [...], iż którzy jesteśmy różni w wierze, pokój między sobą zachować a dla różnej wiary i odmiany w kościołach krwi nie przelewać, ani nie karać konfiskatą dóbr, poczciwością [pozbawieniem czci], więzieniem i wygnaniem i zwierzchności żadnej ani urzędowi do takowego postępowania żadnym sposobem nie pomagać”. Cyt. za: *Historia. Teksty źródłowe*, red. S. Sierpowski, Warszawa 1998, s. 102.

Z jakiego aktu pochodzi zamieszczony tekst ?

– z aktu . . . . . konfederacji warszawskiej **1p.**

Uzupełnij: Akt został przyjęty w roku . . . 1573 , w okresie bezkrólewia, po śmierci

króla . . . Zygmunta Augusta na sejmie [nazwa, rodzaj sejmu] . . . konwokacyjnym **3 p.**

Co gwarantował akt

. . *jeżeli odpowiedź jest ogólna w oparciu o tekst uczeń otrzymuje* **1p.**

. . *jeżeli uczeń wymieni: - przyznawała całej szlachcie prawo do swobodnego wyboru wyznania, - zakazywała władzy świeckiej stosowania jakichkolwiek prześladowań, - czy ograniczeń prawnych wobec dysydentów* otrzymuje nie 1p., ale max. **2 p.**

i jakim wydarzeniem – do których dochodziło w Europie – miał zapobiec?

. . . *jeżeli odpowiedź jest ogólna w oparciu o tekst uczeń otrzymuje* **1p.**

. . . *jeżeli uczeń potrafi nawiązać do konkretnych wydarzeń w Europie np. noc św. Bartłomieja* otrzymuje nie 1p., ale max. **2 p.**

Zadanie 17.

max. **4 p.**

Uzupełnij zdania dotyczące Sejmu Wielkiego i Konstytucji 3 maja

Konstytucja 3 maja została uchwalona nie na drodze głosowania ale poprzez . . aklamację **1 p.**

Po zaprzysiężeniu nowej Ustawy Rządowej przez króla Stanisław August zwolennicy Konstytucji udali się do . . katedry (św. Jana, kościoła), gdzie wszyscy uroczyście ponowili przysięgę. **1 p.**

W dniu 4 maja 1791 r. przeciwnicy uchwalonej Konstytucji 3 maja – posłowie i senatorzy (*podaj ilu łącznie . . 28*) – doprowadzili do wpisania protestu do akt grodzkich. **2 p.**

Zadanie 18.

max. **6 p.**

Wymień zasady ustrojowe które wprowadzała Konstytucji 3 maja:

Uczeń wymienia maksymalnie 6 i otrzymuje maksymalnie 6 punktów.

np	..... wprowadzono trójpodział władzy
np	... władzę ustawodawczą miał sprawować dwuizbowy Sejm wybrany na dwuletnią kadencję
np	..... wzmocniona władza wykonawcza w rękach króla i Straży Praw
np	..... rządowi (Straż Praw – ministrowie wybierani przez króla i zatwierdzani przez Sejm) przewodniczył król
np	... władzę króla ograniczono poprzez wprowadzenie zasady kontrasygnaty odpowiedniego ministra
np	..... zlikwidowano wolną elekcję – wprowadzono zasadę dziedziczenia tronu
np	..... zniesiono liberum veto – wprowadzono głosowanie większością
np	... religia katolicka religią panującą – zagwarantowano wolność i tolerancję religijną dla innowierców
np	... ustawa o sejmikach pozbawiła szlachtę nieposiadającą ziemi tzw. gołotę prawa do głosowania na sejmikach – tym samym ograniczając wpływ magnaterii na wybór posłów
np	... ustawa o miastach zapewniła mieszczanom nietykalność osobistą, możliwość zakupu ziemi, dostęp do niższych urzędów oraz możliwość nobilitacji
np	.....

SUMA UZYSKANYCH PUNKTÓW: max. 96